Pääesikunta **LAUSUNTO**
Koulutusosasto
Vapaaehtoisen maanpuolustuksen tarkastaja
Eversti Jukka Nurmi 11.5.2022

Puolustusvaliokunta

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittäminen ja lainsäädännön tarkistaminen

Kehittämisen tavoitetila

Reservin koulutuksen kokonaisuus muodostuu Puolustusvoimien kertausharjoituksista ja vapaaehtoisista harjoituksista, vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta sekä reserviläisen omaehtoisesta itsensä kehittämisestä. Puolustusvoimat ohjaa vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta asettamalla vaatimuksia annettavalle koulutukselle, hyväksymällä Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) koulutusohjelmat ja valvomalla koulutuksen toteutusta erityisesti Puolustusvoimien aseiden ja koulutusmateriaalin osalta.

Vapaaehtoista maanpuolustuskoulutusta kehitetään jatkuvasti osana reservin koulutusta. Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen strateginen kumppanuus Puolustusvoimien kanssa syvennetään operatiiviseksi kumppanuudeksi, mikä mahdollistaa MPK:n koulutuksen kohdentamisen palvelemaan paremmin uudistuvaa paikallispuolustusta ja Puolustusvoimien valmiutta.

Vallitsevassa tilanteessa on keskeistä parantaa vapaaehtoisen maanpuolustuksen toimintaedellytyksiä mahdollisimman nopeasti. Vapaaehtoista maanpuolustusta koskevan lainsäädännön pikaisella tarkistamisella mahdollistetaan Puolustusvoimien aseiden ja patruunoiden käyttäminen Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa. Pääesikunta puoltaa lain tarkistamista, koska se tehostaa ja yhdenmukaistaa reservin koulutusta.

Uuden lakiesityksen tavoitteena on lisäksi selkeyttää ja helpottaa Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen ulkomailla antamaa koulutusta. Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kansainvälisen yhteistoiminnan laajentaminen palvelee Puolustusvoimien tiivistyvää puolustusyhteistyötä.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen lainsäädännön tarkistamisen ensimmäinen vaihe

Aseet ja ampumatarvikkeet

Lakimuutoksen jälkeen mahdollistetaan Puolustusvoimien aseiden ja ampumatarvikkeiden käyttö Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen (MPK) sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa muutosesityksessä mainittujen kaliiperirajoitusten mukaisesti. Puolustusvoimien aseita ja ampumatarvikkeita ei missään tilanteessa anneta MPK:n hallintaan, vaan aseet ja ampumatarvikkeet lainataan MPK:n käyttöön jokaista käyttökertaa varten erikseen.

Mahdollisen lakimuutoksen jälkeen vapaaehtoisesta maanpuolustuskoulutuksesta annetun lain 3 §:n mukainen Puolustusvoimien valvontavastuu toteutetaan asettamalla MPK:n sotilaallisia valmiuksia palvelevassa koulutuksessa (SOTVA) toteutettaviin ammuntoihin Puolustusvoimien henkilökuntaan kuuluva valvoja, joka valvoo Puolustusvoimien aseiden ja ampumatarvikkeiden käytöstä, varastoinnista ja huolloista annettujen normien noudattamista.

Lakimuutosesityksen jälkeen aiemmin Valtioneuvoston asetuksella (VNA) säädetty MPK:n ampumaohjelmisto käsketään Puolustusvoimien määräyksellä, joka noudattaa soveltuvilta osin maavoimien ampumaohjelmistoa. Ampumaohjelmiston käyttäminen MPK:n SOTVA-ammunnoissa mahdollistaa

sen, että MPK:n ammunnat mahdollistavat varusmiespalveluksen aikana aloitetun ampumakoulutuksen nousujohteisen jatkamisen reservissä. Tämä helpottaa myös MPK:n ammuntojen valvontaa.

Pääesikunta pitää myös hyvänä, että MPK:n ammunnoista määrääminen annetaan Puolustusvoimien tehtäväksi. Näin mahdollistetaan MPK:n ammuntojen joustava muuttaminen.

Puolustusvoimien aseilla voidaan ampua vain sotavarustehyväksyttyjä ampumatarvikkeita. MPK:n käyttöön tarkoitetut ampumatarvikkeet tullaan hankkimaan Puolustusvoimien koulutus- ja valmiusampumatarvike (KOVA)-hankkeen kautta, jolloin varmistetaan aseiden ja ampumatarvikkeiden yhteensopivuus. Puolustusministeriö kohdentaa MPK:n ampumatarvikkeisiin tarvittavan rahoituksen.

Ampumatarvikkeet säilytetään Puolustusvoimien jakeluvarastoissa tai muussa Puolustusvoimien tilassa, joista ne luovutetaan MPK:n käyttöön.

Ampumaradat

Puolustusvoimat käyttää omia ampumaratojaan joukkotuotannon tarpeisiin, jolloin varusmieskoulutus ja Puolustusvoimien reservin harjoitustoiminta ovat etusijalla. MPK:n SOTVA-ammunnat suunnitellaan osana joukko-osastojen toiminnan ja resurssien suunnitteluprosessia, jolloin Puolustusvoimien tarpeesta lähtevä SOTVA-ampumakoulutus ja MPK:n tarve ampumaratojen käytölle voidaan huomioida suunnittelussa.

Puolustusvoimien ampumaradat ja käytössä olevat siviiliampumaradat eivät nykytilanteessa riitä lisääntyneiden käyttäjämäärien tarpeisiin. Pääesikunta puoltaa valtakunnallisen ampumarataselvityksen laatimista, jossa huomioitaisiin eri käyttäjien ja viranomaisten tarpeet, ympäristölupien tarkentamistarpeet sekä tarvittavien toimenpiteiden kustannusvaikutukset.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen lainsäädännön tarkistamisen toinen vaihe

Lainsäädännön kehittämisen toisessa vaiheessa asetetaan erikseen esiselvityshanke, jossa käsitellään muita kehitysehdotuksia. Pääesikunta pitää tärkeänä, että tässä yhteydessä laaditaan tarkastelu Maanpuolustuskoulutusyhdistyksen tehtävistä ja suhteesta Puolustusvoimiin. Tällöin tulee selvittää MPK:n koulutuksen liittäminen entistä tiiviimmäksi osaksi paikallispuolustusta samalla turvaten muut julkiset hallintotehtävät, kuten nuorten ja naisten koulutus. Lisäksi esiselvityksessä tulee tarkastella MPK:n tehtävät virka-avussa, normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.